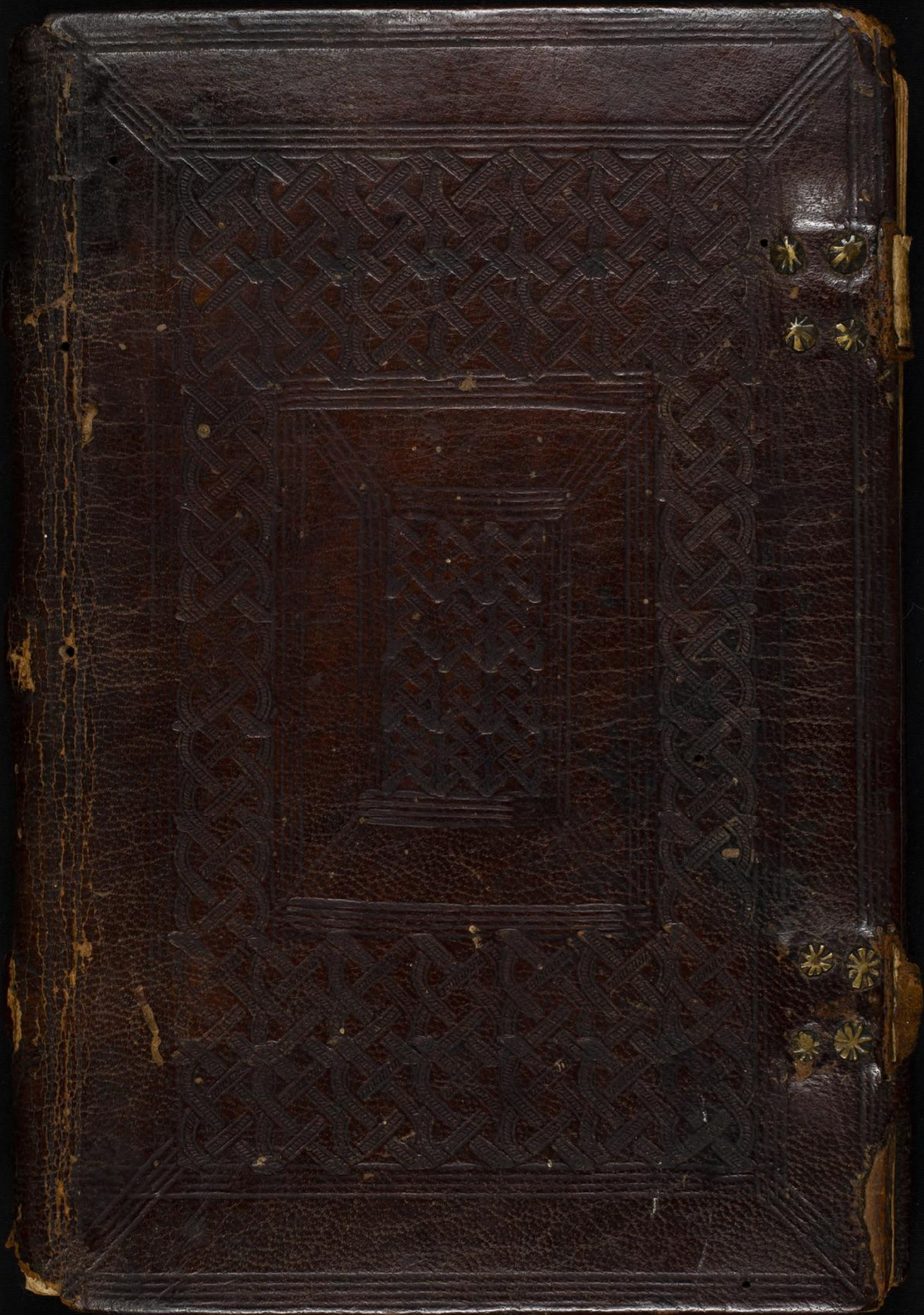

8620
8c

cf. STUDI
e TESTI
Vol. 75

817
Beatissimum Hieronimi presbiteri in
sistum pictagoricum.

Pictagoricus in sexculis picta
gorici sententiolis dicitur
adulter et uxoris amator
ardentior quem librum qu
dam in linguam latinam
transferebat martiris
sixti nomine uoluit illu
strare. non consisterans in toto uolumine
quod in duas partes diuisit xpi nomen
et apostolorum omnino reticere. nec in
mirum si gentilem philosophum in marti
rem et romane urbis episcopum trans
tulerit. cum eusebius cesariensis pri
mum pro origine librum pamphili ma
rtiris uocabulo commutauerit. ut faci
lius talis laudatore libros per archonem
romano conciliarit auribus. Hic au
gustinus secundo libro retractationum

Iste Liber est dñi philippi
a. 11. 11. 11.

capitulo xlvij libro quo pelagio respon
di defendens gratiam non contra natu
ram sed per quam natura liberatur et
regitur de natura et gratia nuncupam.

In quo uerba quedam uelut sirti ro
man episcopi et martiris pelagius po
sint ita defendi tanquam reuera eiusde
sirti esset. **N**o enim putaueram. sed po
stea legi sirti philophi esse non sirti xpiā.

Quoniam grex ad uocē proprii pasto
ris adcurrit. ita et religiosus auditor
uernaculi pastoris ad monitionibus
gaudet. **Q**uia ergo carissime fili apro
mane soror iam in xpo tua poposcera a.
me ut aliquo legeret tale componere
ubi neq; laboraret in intelligendo aperto
et satis pleno sermone sirtum pictago
reum in latinum uerti. **Q**uem sirtum ipm
episcopum esse tradunt. qui apud nos
in urbe romana sirtus uocatur episcopi et
martiris gloria decoratus. **N**unc uo

al tam
manifest
tu ut qui
dam r e

electa

cum legerit inueniet tam breue ut uideat
singulis uersibus ingentes explicari
sensus. tam uehementem ut uersus se
tencia a totius possit perfectionem uite
sufficere tam manus. ut quidam legenti
puelle expertem se intellet. et c. causet
Dumne autē opus ita breue ē ut de ma
nu eius nunquam possit recedere. **T**ot
hic liber alicuius pretiosi anuli optine
locum. et re uera equum uidetur ut q
cui pro uerbo dei terrena ornamenta
sorduerant. nunc a nobis ad inuicē uer
bi et sapientie monilibus adornetur.
Nunc ergo iterum habeant in manibus
pro anulo liber post paulo uero i chelau
rum proficiens totis seruent in corde
disciplinis. et bonorum actuum cōtiones
de intimo suggesturus archiuo. **A**ddi
di et quedam religiosi parentis ad fi
lium. **B**ed breue totum ut merito cō
opusculum uel enchiridion. si grece

uel si latine annulus appelleretur.

Enchyridion sexti pictagorici.

Fidelis homo electus hō
est electus homo homo
dei est. *Q*ui deo dignus
est. deo dignus ē qui
nichil indigne deo agit
Deo studens fidelis ē
nichil qđ deo indignum ē agas. *D*ubius
ī fide infidelis ē. *I*nfidelis homo mor
tuis est uiuente corpore. *A*scere fidelis
est qui non peccat. *E*tiam ī minimis
caute age. non est minime in uita hoīum
negligere minima. *O*mnē peccatum im
pietate puta. non enim manus uel oculus
peccat uel aliquōd huiusmodi membrum
sed male utens manu uel oculo. *O*mne
qđ suadet te contra pudicitiam agere
abiciendum est. melius est enim cum

uno
pui
nere
*Q*ui
fere
ipm
bras
de p
et co
deo
uter
que
tum
Optima deo
mine
per s
puta
si ē
Dum
dei m
non

al deus si
cut mens
ē que mo
uetur
sponte

MS C49

uno membro uiuere quamcum duob'
pungi. **I**mmortales crede tibi perma-
nere i iudicio et penas et honores.

Nuncquid seculi habes etiam si au-
ferat tibi quis non indigneris. **N**e
ipm reprehensibilem mundo non pre-
beas. **N**imiam tibi auferenti antece-
de preter libertatem. **S**apiens iur
et contemptor pecunie. similis est
deo. **R**ebus seculi i causis necessarijs
utere. **N**e seculi sunt seculo. et
que dei sunt deo. certus esto qm
tuum id est depositum si dele acceperis a

Optima deo purificationem. putan occidere ne-
minem. anima purificatur i uerbo dei
per sapientiam insensibilem. **N**uq
putas dei sapientiam insensibilem. **D**e
si e. mens e que modo sponte secun-
dum hec et subsistit magnitudinem i
dei non inuenies etiam si uolare possis.
nomen dei non queras quia nec in

al deus si
cut mens
e que mo-
uetur
sponte i c

uenies quia omne qđ nomine appella
tur a meliore nomen accepit. ut alio
quidem alius autem audiat. **N**uis
ergo ē qui nomen imposuit deo. **D**e
autem non nomen ē deo. sed in
dicium qđ sentimus de deo. **N**ich
ergo i deum qđ licet queris. **B**apie
ē lux incapax contrarii. **N**ecunq. r.
fecit deus pro hominibus ea fecit.
Angelus minister ē dei ad hominem.
Tam pretiosus ē homo apud deum
quam angelus. **P**rimus beneficus
Secūds deus et secūds ē hic qui bñficijs
fit particeps homo. **N**unc igitur
ita tanquam qui sis secūds post de
um et elect. ab eo. **N**abes inquit
in te aliquid simile dī libertatē ar
bitrij sui permisit deus hominib.
sine dubio ut pure et sine peccato
iuuētes similes fiant deo. **R**ene
reatur vitam tuam mundus. **N**ich

et ideo utere
te ipso uelut
templū dei
libertatem

ad
egredierit
eciam
feri
fui
ab
nem
N
he
hon
B
ita
hon
eum
chil
possi
deo
Cor
solit
bus
qui
deum

admittas qđ tibi muchat notam.
Nale uiuentes cum e corpore exee-
serunt cruciabit malus demon usq;
egredierit
eciam sunt nouissimum quadrantē exigit
ab eis. **L**exus uir cuius aiam
nemo reprehendit ad deum pergete.
Nicquid super omnia honorauit
hoc tibi dominabitur. Deum ergo
honoza super omnia. ut ipē tibi dñet.
Si autem dominatum tui gerit deus
ita tu deum dominaberis omnibus
honor summ⁹ deo scire eum et imitari
eum. **S**imile quidē deo per omnia
chilest. grata tamē inferioris prout ei
possibile ē imitatio. **T**emplum sanctū
deo ē mens pura; et altare ē optimū.
Cor mundum et sine peccato. hostia
soli deo acceptabilis benefacere hoī
bus pro deo. Deo grāciam prestat hō
qui inquantū possibile ē uiuit ppter
deum; deus quidē nullius eget fidel.
al sedz

autem solius dei emulatur^{g. 1} illi qui
nullius eget. **N**is qui paucis in rebus
necessariis indiget. **B**atis age magnus
esse apud deum. **A**pu^d uero homines
inuidiam fuge. **S**i benignus sis qui
dem magnus eris apud deum. **S**api
ens uir cuius uiuentis quidem parua
est apud homines oppinio defuncti
uero gloria predicatur. **O**mnino tempus
in quo de deo non cogitas puta te per
dixisse. **C**orpus tuum quidem iceat
in terra. anima autem tua semper sit apud
deum. **I**ntellige quod sint bona ut bene
agas. **N**ona cogitatio hominis deum
non latet. et ideo cogitatio tua pura
sit ab omni malo. **D**ignus esto eo qui
te dignatus est filium dicere et age omnia
quasi filius dei qui deum patrem uocas
hoc in actibus suis memor esto. **A**l^{ius} circa
st^{us} et sine peccato. potestate accepit
a deo esse filius dei. **M**ala mens chor^{us}

bona mens
Chorus est dei

est demonum malorum. **I**nustum
si inbibere agere iniuste hoc ē secūdo
deum punire. **B**atis age non in tei
sed esse iustus. **T**ertum ē cum non
ēē eum qui uideri uult eē. **H**onora
qđ iustum ē ppter hoc ipm qđ iustu
est nequaquam latebit deum agēs
iniuste sed nec cogitans quidem.
Aur sapiens castus erit deo oēs
spurcitiam fuge. **S**emper de boni
loquistude libidinem uince. **C**on
tineas chor? i omnibus quia ex de
licis et uoluptatibus non effugies
spurcitiam. **S**oluptuosum deus
non exaudit. **D**eliciarum finis cor
ruptio. uerbum nōn ratio precedat
actus tuos. **P**erniciosum ē seruire
uitis quia quot uicia habet aia.
tot et dñs. **A**mor pecunie amorē
carnalium indicat. **A**cquire posses
sionem firmam. **Q**uid ē possessio i

Corpus

āl̄ uel rō

Carnalez

firma. nisi uirtus aut uis anime. **R**emun-
cia rebus corporis dum adhuc potes. ^{et quatuor} ~~et quatuor~~ ^{potes. hoc}
hoc solum tibi discito. ducito quod bo-
num est. Qualis uis est dum deum oras.
Semper talis esto dum optima queque
abieceris predia. tunc purificat. pete
quod uis a deo. Qualis uis est apud
deum iam nunc esto talis dum distri-
bueris ea que mundi sunt. etiam dispice tam-
quam qui te scias esse preter deum.
Lingua maliloqui a iudicio est male
mentis. Insuesce linguam tuam bene-
loqui et maxime cum de deo sermo
sit. **N**ale quidem facere deo nemo
potest. Impius autem est qui blasfe-
mat. **H**oc enim quod potuit fecit. **F**un-
damentum pietatis est continentia.
Culmen autem pietatis est amicitia ad
deum. **P**uum hominem habeto tamquam
te ipsum. **O**pta tibi euenire non quod
uis. sed quod expedit. **Q**ualis est pri-
us.

timam
Que
denti
bonum
potest
aufere
et ante
turus
scire
Dum
cogita
tus tu
deum
enim il
dei.
stude.
Decal
cum lab
poris su
fecit ac
Inspice
latens

tinum talis esto et tu proximo tuo.
Non culpes facere noli. nulli sua
debita requiescas petere quod non est
hominum. **N**on tibi deus dat nullus
potest auferre. **D**elibera priusquam agas
et antequam agas prouide quod fac
turus es et quale. **N**on uis
est scire deum nec cogites nec agas.
Priusquam agas quodcumque agas
cogita deum ut lux eius precedat ac
tus tuos. **M**agnis impietas in
deum affligere hominem. **A**nima
enim illustrabitur recordatione
dei. **C**ontemne de mediocribus
studere. **N**oli omnia concupiscere.
Occasiones honorum perquire etiam
cum labore. **N**oli diligere que cor
poris sunt. **I**nimicum hominem
fecit actus turpis. **P**urgatur anima.
Insipientis cum arguitur intrinsecus
latens sensus eius. **D**eus in bonis actibus

hominibus dux ē. **N**eminē inimicum deputes. Dilige omne quod eiusdem nature tecū est. Deū uero etiam plusquam animam tuā dilige. **P**essimū ē peccatorib⁹ i unū conuenire cum peccant. **M**ulti tibi impediunt castitatē et icōtinēciā ciborum immundū faciūt hōiem. **A**nimātum hominū quidē esus idiferens ē. Abstinerē uero rationabili⁹ ē. non tibi q̄ per os īferunt polluit animam. sed ea q̄ ī malis actib⁹ proferuntur. **N**uncquid cupiditate uict⁹ acceperis polluit te. **M**ultitudinē placere ne satis ^{alāgas} agē. **I**n omni quod bene agis. auctorem deputa eē deū. **N**ali nullius auctor ē deus. **N**on amplius possideas q̄ usus corporis possit. **A**urum non eripit animam de malis. **I**n delicijs corporis certum. quia i
i. ē

ignora
possi
quod i
mimi
dan
bilit
Hoc
teu
pre
potre
Hoc
Quat
Non
eciam
amue
non o
aliquē
Nic
ate a
num p
non co
quod deo
dignum
ē. Hoc et viro
bono quicquid ē

ignoras illa q̄ p̄parata s̄ tibi / a deo sc̄a
posside q̄ nullus possit auferre. **H**er
q̄d necesse ē sicut necesse sit. **M**ag
nimus ē stude / ea si contempnas lau
dans ne retineas. **I**n quibus lauda
biliter magnificus eris. hec optine.
Hec posce a deo q̄ dignū ē prestare
deum. **R**atio q̄ ē i te ^{tue} i te sit lex. **E**a
pete a deo q̄ accipere ab homine non
potes. i quib⁹ precedere debet labor.
Hec tibi opta euenire post laborem.
Oratio uel uota pigri / sermo uanius.
Non oportet contempni ea quibus
etiam post depositionē corporis iuge
amus. nisi petas a deo id q̄d habuēis
non optinebis p̄tuo. **I**nsuesce autē
aliq̄d magnum de ^{te} sentire post deum.
Nichil pretiosum ducas q̄d possit
a te auferre homo mal⁹. hoc solum bo
num putato. q̄d deo dignū ē. **N**e q̄d
non conuenit ad beatitudinem dei

quod deo
dignum
ē. hoc et viro
bono quicq̄d ē

al
Magnanimus ē stude
ea q̄ si laudaris ne reti
neas in quibus probabiliter
magnificus eris etc

dei non conuenit homini dei. **E**ade-
bes uelle q̄ uult et de^s. **F**ilius dei ē
qui hec sola pretiosi ducit q̄ et de^s.
Donec i desiderijs ē caro anima ig^o
+ deum rat. **C**upiditas possidendi origo est
auaricie. **C**um semetipm̄ quis apli^o
diligat in de iniusticia nascitur.
Naturaliter prauū quidē corpus
molestum ē anime. **L**uxuria facit
corp^o itollerabile. omne qd̄ plus
homini ē q̄ necesse sit inimicū ē ei.
Qui amat qd̄ non expedit. nō amat
qd̄ expedit. **Q**ui studet his q̄ nō
sunt bona. lacerbunt eum q̄ sūt bona.
Sapientis mēs semper apd̄ deū est
Sapientis mentē de^s inhabitet.
Inexplebilis ē omis cupiditas. pp̄-
ca et semper indiget. **S**apiens semp
ē similis sibi. **S**ufficit ad beatitudi-
nem agnitio dei soli^o et imitatio.
Malis qui adulatur peiores facit.

Intollerabilis fit malicia cum laudat.

Lingua tua sensum tuum sequatur.

Melius est lapide frustra iactare quam uerbum.

Delibera antequam dicas. ne quid ex

pediat dicas. **U.** Serba sine sensu ob

probria. **U.** Serbositas non effugiet

peccatum. Breuis in sermone erit

sapiens. Inoditum imperitie est longa

narratio. **U.** Seritate dilige. meditatio

tanquam ueneno utere. Ante omnia

requiro tempus uerbis tuis exquirito. Tunc

loquere quando tacere non expedit. De

quibus non ignoras tace. De quibus

autem certus es loquere opportune.

al maliciose Sermo extraneus. id est uerbum maculose

mentis est. In comenti ne satagas i

primis dicere. Melius est uera dicere

quam ieremiam. fides omnes actus tuos

precedat. Sapientia animas producit

ad deum. nichil autem magis deest

sapientiam quam ueritas. Nunquam

al melius est uinci
uera. dicentem
quam vincere mentiente
fides omnes actus etc.

potest effici ^{bona} anima medatui. diligens i
prauo et pessimo ingenio est fidelis
fidelis homo audire que oportet. magis amat
¶ Ir libidinosus ad omnia inutilis. <sup>quod dicere
que non
oportet</sup>
¶ Inuerbis Inreprehensibil autem utitur deo. Pec
cata discipulorum obprobria sunt doc
torum. ¶ Mortui sunt apud deum per
quos nomine dei maledicuntur. Rapi
ens homo beneficium post deum. Bermo
nes tui uitam custodiant auditioibus
quod fieri non debet non in suspicionem
uenias quasi id feceris. ¶ Quod pa
ci non vis neque facias. ¶ Ne facere
turpe est tibi hoc et aliis imperare tu
pissimum est. ¶ Et in cogitationibus mundis
esto a peccato cum preces hominibus me
mento. quia et tibi preest deus. ¶ Et
iudicabis homines memento. et quia scito
tu ipse iudicaberis a deo. ¶ Maius peri
culum est iudicantis. quam ei qui iudi
catur. ¶ Leuius est omne vulnus quam i

MS C49

peccatum. **P**ossibile ^{ante} uerbo fallere ho-
minem. non tamen deū. **N**on pute
sed tu cum ueritate scias uincaris i u-
bo. **N**ale sentire de fide amor iacta-
cie facit. **F**idelis eē quam uideri ma-
gis stude. **T**ole sapientē uirum. sic
ymaginē dei uiuentis. **S**apiens uir
etiam si uideretur sit sapiens habet turpē
te. **N**ec enim honores qui multa
hnt peccunias. **D**ifficile ē diuitē sal-
uari. **D**erogare uirum sapiētē. et de-
um equale ducito peccatum. **N**er-
bum de deo loquēs depositū te puta-
to accepisse animas auditorum.
Dō homi ē hoc ^{soli} te decere puta. **A**ge
magna non magna pollicēs. **T**unc eris
sapiens si te non putaueris sapiētē.
In tribulationib⁹ magis quidē fidelis
quis agnoscitur. **F**inem uite extrema
uiuere secundum deum. **N**ihil
putes malum. qđ non sit turpe.

al non putes malum
si tu cum ueritatem
scias uincaris in uer-
bo. **N**ale sentire 2c

Mali finis iniuria. **I**nnuicantē per
ditio. **N**on ascendit passio i cor
hominis fidelis. **O**mnis passio animi
rationi ei⁹ est inimica. **N**uicquid
feceris dum i passioe es penitebis
Passiones egritudinū inicia. **M**ali
cia ē egritudo aīe. **I**nnuicantē mors.
Innusticia et impietas. **T**unc puta
to te fidelem cum passionibus anime
carueris. **O**mib⁹ hominibus ita u
tere. quasi comūis omnū prouisor.
Omnib⁹ hominib⁹ male utitur. scipō i
male utitur. **Q**ui nichil mali uult
fidelis ē. **O**pta ut bene facere possi
inimicis. **S**ine deo non poteris uiuē
deo. **N**alis iēpt⁹ uidetur uir sā
piens. **O**mnia suffer pro eo. ut secu
dum deum uiuas. **O**rationē non
exaudit de⁹ homis. qui egenū non
exaudit. **S**apiens sapienti donū
a deo honoratis sapientē teipm hō

10
rabis. **T**um filium dei te quis dicit
memento cuius filium te dicit.
Deum patrem invocans in actibus tuis
hoc memorare. **A**li. Verba tua pietate
plena sunt. in actibus tuis ante oculos
tuos pone deum. **N**ephthas est deum
patrem invocare. et aliquid in hoc est
agere. **N**ui non diligit sapientem
nec serpm/ nulla propria possessio i
putatur pbi. **N**uorum communis est
deus/ itemque pater horum/ possessio
nisi communis sit impij sunt. **D**eo ^{s. possessores}
ingratus est qui non magni dicit ^{al ducit}
phum. **C**onjugium tibi refutare
concessum est/ ideo ut uiuas ioc
sineret adherens deo. **N**ubere
et filios procreare pessimum scias
utrumque. **S**inautem tanquam preli
um scies/ tamen pugnare non uis.
et uxorem nube et filium procrea.
Noluit etiam procreare uxoris

est omnis impudicus ul' amator arte
rior. **N**ihil ppter solam libidine
facias. **B**eatote adulterum ee. etia
si cogitasti adulterium. **B**ed et de oi
peccato eade sit tibi ratio. **F**idelem
te professus spondidisti pariter no
peccare deo: fidei mulieri ornatui du
catur pudicitia. **V**ir qui uxorem
dimittit profitetur se nec muliere
gerere. **M**ulier pudica gloria uiri
e. **R**enerenciam habes uxori. habes
eam reuerentem. fidelium coniugium cer
tamen habet continencie prout co
tinueris uentre ita et uenercos i
mor. **D**e uita infidelium laudes.
Que gratis accipis a deo. presta
gratis. **M**ultitudinem fidelium no
inuenies. **R**arum enim e omne qd
bonum e. **S**apientem honora post
deum. **C**um argueris ut sapiens fias
habe gratiam arguentibus. **Q**ui

sapienti non obtemperat. nec deo ob
temperat. **F**idelis uolens esse p̄cipue
quidem intrate non pecces. **D**e
ciam si forte acciderit. saltē rogo ne
iteretur ad ipm̄. **D**octrinam que
non ē deo digna. ne dicas. **M**ulta
uelle scire curiositas animi putan
da ē. **Q**ui cognoscit que deo dig
sunt ille ē sapiens. **D**octrina ex q̄
proficitur potes i amore dei illā spe
cialiter expetere. **S**apiens uir ne
perdat temp⁹. fiduciam cū uerecū
dia habeo. **E**xcrucient te liberi
male uiuentes magis quā monētes
Nuere quidē non ē i nobis. **N**ec
autē uiuere i nobis ē. **F**ilij i fideles
nec filij. **F**idelis uir non ingratis fēt
abiectionē liberorum. **N**ō iudice
ē philosophum. cui nō de omib⁹
credis. **T**riminationes aduersus
philosophum nō recipere. **S**tude

committer omni^{hōi} bonum benefacere.
Execrabile sit tibi etiā iniuste ali-
quid punire. **B**ius cum leticia
animi uiuere. noli multa agere.
In multis enim actionibus mior
eris. **N**ō non posuisti non tollas.
sed sufficient tibi derelinquens
q̄ possides. sequere uerbum dei.
Liber enim eris ab omnibus.
cum deo serueris. **C**essa a cibo
omni hominū imperito. **P**ro re
ficiendo paupere etiā ieiunare
bonum ē. **D**inne peculum suauē
tibi sit quasi isamam fuge. **N**leo
qui a uentre uincitur deo fidelis est.
Ex carne nichil oritur bonum.
Turpissime libinis ea quidem
que suauia sunt cito transcunt.
Proba uerba perpetuo manent
Solent homines abscondere aliq̄
membrorū suorū. pro sanitate

al hō q̄ a uentre
uincit. belue
similis est. ex
carne & c.

MS
C49

reliquorum. quanto id pstantius p
pudicia fiet. **G**rande penam puto
cum i desideriis obtinueris. iniqui
enim compescet desiderium posses
sio desideratorum. **N**on e sapieter
factum. i quo libertas aufertur li
bidinem necessariam tanquam no
necessariam ducito. **B**ona quide
habere omnes optant. optinent aut
hui qui semetipsis ex integro uerbo
dei mancipiant. **P**hilosophus et
honestus esto et non obrectator. i
Rara sit obrectatio tua et oppotia.
Numq risus in ditiu e anime negli
gentis. **N**on ergo tibi ipi i dulgev
diffundi. **C**astrorum uita tibi sit
ad honestatis exemplum. **O**ptimi
quidem e non peccare. **P**eccantem
uero innotescere q ignorare meli
e. **L**actans non e phus. **M**agna
scito sapiam per quam ferre potes

Increditorum insipientiam. Turpe
dicito proprio ore laudari. Sapientum
animae. insatiabiles in amore dei.
Exordium a deo summe in agendo
qui agis. **O**re prius habito deum
et mente quod respicies eam quod oportet
discere et ita facere ne coneris fa
cere antequam discas. **C**arnem noli a
mare. animam bonam dilige post te
um. **D**omesticorum indignationes
ferre sapientis est. **B**onum sapientie
dumtaxat continue. **S**i quid proprium aliis
tradideris. ac ipse non habebis
non iudices bonum. **N**ihil bonum
quod non potest esse commune. **N**on du
cas aliud alio peccato leuius. **S**ic
in bonis actibus laudari vis. ita in de
licis ^{al. patienter} diligenter accipe si culpeus.
Quorum laudes contempnis.
nec derogationes magnipendis.
Thesaurum decondere quidem
^{al. de fodere}

inhumanum ē. Inuentum autē au-
ferre non ē p̄m. Quāntū labo-
ras pro corpore. si tantū labores
pro anima sapiens eris. Sapiēs
non est qui nocet. Ad omnia q̄

al hōiuz

agis. deum inuoca testem. De
bonos act⁹ hōimib⁹ cōfirmat

Malorum actū malus demon dux

est. Non poterit sapiēs copel-
li facere qd non uult. sicut nec i-

de⁹. Sapiens uir deum hōiib⁹
cōmendat. De⁹ omnia inter op̄a

plus semper sapientē glorificatur.

Nihil tale post deum uerum sic
sapiens. Ne de⁹ possidet hec

et sapiēs. Malus uir non uult

ēē prouideciā. Quā mala deum

fugit. Omne qd malū ē deo in-

micum est. Qui sapit ite hē i-

ducito hōinē eē. Particep̄s

dei est uir sapiens. Ubi ē quod

sapit inte-
ibi ē et bonū.

al qd sap
in ite hōe
2 ē

et bonum tuū / bonū i carne nō q̄ras
Nō anime non nocet nec hominib⁹
hominū philosophum hominem
tanquam dei ministrum honora
post deum. **T**abernaculū corporis q̄dez ferre
grauius superbum. **D**eponere autē
posse cum opportuerit i pace bonū
ē. **M**ortis quidem ip̄e tibi causa
non fias. **S**i quis autē te uult
exuere corpore non idigneris.
Sapientē de corpore si quis ex
cludat iniuste. iniquitate sua. be
neficium ei prestat. absoluitur ei
tanquam de uinculis. hominem
met⁹ contristat pro impericia. uē
Ferrum quo homines iterimūt
optimum quidē fuerat non fieri
factum. tamen apud te non sit.
Nulla simulatio multo tempore
latebit / et maxime i fine. prout
sunt mores tui talis et uita tua.

almores emm
religiosi fa
citur h
adā uita

Nois

uitam

mala ip̄a

Non te

homo in

ionis pre

accipit.

b. 18 q

tribuit.

discedē

in sanabi

fide cor

Intellect

q̄ itelle

cienciam

corporis

utuntur

ē. q̄ ab

deus no

grauius

materiam

miseri
cordiaz

almores enim
religiosi fa-
ciunt be-
atam uitam

^{unt}
Notandum enim religiosi facit beatam
uitam. **Q**ui cogitat aduersus alium
mala ipsa preueniens prefert mala
Non te impediatur ad benefaciendo
homo ingratus. **N**ihil rerum ma-
ioris precii ducas quam petat is qui
accipit. **O**ptime utitur facultati-
bus is qui indigentibus libenter
tribuit. **F**ratrem uolentem a fide
discedere. persuade ne faciat. et
insanabilis est magis conserua. **I**n
fide conare omnes homines uicere.
Intellectum non prius habebis
quam intellexeris te habere. **S**uffi-
cientiam seruare stude. **N**e br-
corporis sarcina sunt qui eis non ^{in his}
utuntur. **N**on ministrare alijs melius
est quam ab alijs ministrari. **Q**uod
deus non emittit a corpore non
grauius ferat. **S**ententia que
materiam uetat non solum non

miseri
cordiaz

teneto. sed audire refuge. **Q**ui dat
aliquid et imputat contumeliam
magis q̃ beneficium dedit. **Q**ui
tuetur pupillos erit multorum fi-
liorum secundū deum pater. **Q**ui
quid egeris causā glorie. hec erit
merces facti tui. **S**i quid cederis
ita ut hominib⁹ innotescat. non
homini sed proprie libidini p̃stiti-
sti. **A**ra cundiam multitudinis.
ne prouoces ite. **D**isce quā oppor-
tet fieri ut beatus fias. **M**elius
est fame mori. q̃ per i continēcia
uentris aīam maculare. **N**estime-
tum putato ēē anime corp⁹ tuum.
mundum igitur. serua. **Q**uia i **Id**
gesserit studia aīa corp⁹ i habitas
tales habebit testes i iudicio. **I**m-
mundam aīam. immundi deinceps
sibi uendicant. **F**idelis aīa et bonū
uerbum de deo non omni cōmicti

homi
teo
cia
uera
paru
non t
esse t
bum
muni
de de
mo u
quia
gas d
eis lo
tis de
monet
de deo
de anima
q̃ uer
A. i. i.
testate

homini. **N**on est tuiusmodi audire de
deo homines uane glorie ietan-
cia corruptos. **D**e deo etiam qui
uera sunt loqui. periculum est non
paruum. **D**e deo nichil dicas quod
non didiceris. ^{adeo} et quod non credis
esse de deo. nichil loquaris. **V**erbum
uerum ut deum honora. **S**i
nimis non es a flagitiosis operibus
de deo nichil de te disceptes. **S**er-
mo uerus de deo. sermo dei. **S**i sci-
quia acceptum habet de te quod dili-
gas deum qui te audiunt. tunc
eis loquere de deo. **O**pera carita-
tis dei procedat abste et tunc ser-
monem facito de deo. **V**erbum
de deo parti proferro magis quam
de animam. **M**elius est animam perdere
quam uerbum de deo uani proferre.
Viri amantis deum corporis po-
testatem habet leo et tiran similiter.

in multitudine dicere
de deo non audeas etc

Cum tibi minatur tyrannus cuius sis.
tunc memores. **M.** serbum de deo qui ^{esto}
loquitur hijs quibus non licet. pro
ditor dei putandus est. **M.** serbum de
deo reticere prestat magis quam te
mere proferre. **Q**ui dicit de deo
ea que non sunt contra eum falsum loquitur.
Homo qui habet quod dicat de deo ^{in nichil}
nere desertus est de deo. **D**eum non
cognovit qui non colit. **N**on est
uerum quod deum colat qui hominem
ledit. **F**undamentum et initium est
cultus dei. amare homines. **Q**ui
hominum curam gerit et orat pro
eis. iste uerax putandus est. **D**ei pro
prium est saluare quos dignos iudi
cat. **C**ultoris autem dei est orare
pro salute hominum. **C**um orati
prestitum tibi fuerit quod populusci
sti a deo. tunc tibi potestatem per
missam intellige.

M. Melius est non
^{adeo dignus deo homo. deus est}
^{in hominibus. melius est. 2c.}

18
habere q̄ multa habētē non imptiri
Si non das egentib⁹ cum possis .
non accipies a deo cum petieris .

parum **Q**ui ex animo dat cibum i⁹digētī
magnum quippe ē qđ dat / sed mag⁹
fiet ei . bone uoluntatis retributō .

Deum qui putat eē et nichil a dō
creari . nichil differt ab eo qui nō
credit eē deum . **O**ptime honorat
deum qui mente suam quātū fieri
potest similem deo facit . **D**eū qđ
nequaquam i⁹diget . letatur autē
super hys qui i⁹digentib⁹ tribu
unt . **F**idelium paucisť uerba opa
autem multa **F**idelis qui libēter
docet / operari⁹ efficitur ueritatis .
Prepara et aptare ad tribulatiōē
et leuis eris . **N**eminem ledens
nullum timebis . **T**irann⁹ beatitu
dinem non auferit . **D**ō fieri ne
cesse / uoluntarie facito . **Q**uod

1.e

non oportet fieri nullo modo
facias. omnem magis causam re
fert ad deum. ¶ Ilemo sapiens
uir ē. qui deorsum respicit itra
Immensa philophi libertas nō
sit ī nomine sed i anima. ¶ Mentiri
ī uita decipere ē. et mentiri qd sit
de? agnosce et quid ē ite quod
agnoscat deum. dei op? bonum.
¶ Bine deo sunt hī pro quibus ū
buan dei maledicuntur. Anima mors
non perdit sed uita mala. ¶ Si scis
a quo fact? es et teipm agnosci
¶ Non ē secundum deum uiuere
nisi pudice et bene et iuste. ¶ Si q
agat hominum ifidelium uita ob
probrium ē. ¶ Nalo igemo uerba
dei ne cōmictas. Anima de terra
fides eleuat ad deum. Anime s
pientie magnitudinē non inuicēs
sicut nec dei. ¶ Nalo igemo dat i

al Quēcūqz da
¶ Quēcūqz da
de
q?
pie
am
tum
rib
res
Op
cile
soli
cruc
fues
que
pic
al cibo
erco
Anil
bno
reb
Bap
Co
stabi

al Quaecūq; dat mundus nemo firmiter tenet

¶ Quaecūq; dat deus etc.

deus nemo firmiter tenet. Quae-
q; dat deus nemo aufert. Divina sa-
piencia vera est sciencia. Immutet
anime ne audias loqui experimen-
tum de deo. **N**isi periculum i ope-
ribus et sic i uerbis facito. Au-
res tuas non i omnib; cometas

Operari quide de deo omnib; fa-
cile est. Dicere autē ueritatē de deo
soli iusto permittendū est. **N**on

cruciet anima tua corp; tuum. **I**n

suasce teipm corporis quide prebe

que suast caste. et anime q suast

al cibo

pic. Pasce animam tuam uerbo di

et corp; simplicib; uerbis cibus.

In illis assuesce animam tuam i q;

bis recte gaudet. Anima q in q;

reb; gaudet. indigna est apud deū.

Sapientis aū semper est cum deo.

Et diligētis deum i manu dei i

stabilitum est. Anime ascensus ad

neq; aīam tuā
cruciet libido
corporis insuesce

ad deum . per uerbum dei ē . **S**a
piens sequitur deum . et de^o aiā
sapientis . **G**audet rex super hys
quos regit ille qui regit . **I**ta er
go et de^o super sapiēte . **I**n sepa . / *gaudet*
bilis ab hys quos regit ille qui
regit . **I**ta ergo et de^o ab aiā sa
pientis quam tuctur et regit .
Dispensatur a deo uir sapiens .
et ideo beatus . **A**minia sapiētis
probabilis ē apud deum . sed et i
mens sapiens uir ē cum tacet i *eciam*
honorat deum . **V** . **I**ntrem et ea
q^{sub} alio ^{sunt} non continens / nec ē
fidelis homo . **I**n continēs poluit
deum / hominem sciencia dei uti
facit paucis uerbis / multis ūbi
uti de deo ignorancia / homo q^l *facit*
deum scit non multa ambitione
utitur . **D** . in elect^o dei facit q^{de} *est*
omnia secundum deum . **E**ssē aut

scipui nō iactat electum. **F**idelis
homo semper i metuē. usquequo
cat ad deum. **H**omo qui secundo sero
saciatur cibo. non dormit nocte
nec cubitum effugit. sed nec dignus
ē apud deum. **S**apientem fatuz
non facit. **G**racia enim dei fato i
non sibiacet. **A**liquoque et deus
grauiter non accipit libidines i
corporis. **F**idelis uir continēcia
pascitur. **A**gnosce qui sunt filii
dei i creaturis ei⁹ et honora uni
quemque pro merito post deum.
Nichil propriū dei dicas qd ma
lum ē. **F**idelis anima casta et sapiens
ppheta uirtutis dei ē. **N**on amabis
dominum deum tuū. nisi habueris
aliquid simile dei. **A**miciū deputa
similem simili tantum modo. **N**on
diligis deum si non ibis ad deum.
Consuesce teipm semper respicē

ad deum. Intuendo deum videbis
deum. **A**l. Ite de deum facias mentem
tuam talem qualis est deus. Excole
quod intrate est. nec ei ex libidine cor
poris contumeliam facias. Incontaminatum
facias corpus tuum. tanquam
si indumentum acceperis a deo. et
sicut uestimentum immaculatum ser
uare stude. Sapientis mens specu
lum est dei. Immunde autem anime
nil audeas de deo dicere.

¶ **F**inis. deo gratias.

¶ **L**aurentius pisanus presbiter. Leo
nardo datho presbitero. Salutem.

19
Ea quidē sententia
duo sunt optime uiro
rum leonarde . que uir
probus summa dilige
cia simul atq; cura de
clinare debet . **Q**uia
rusticitatis atq; ingrati tudinis nota
insciunt . **H**oc enim ē ne i amore supe
retur illud ne i retribuendis atq;
disq; meritis pro facultate et i gemo
nuncatur . **N**ue omnia hoc uno mi
nusculo declinare cēsui . **E**t enim
cum mutuo tuam benignitatem sexti
pythagorici sentenciolas illas elegā
tissimas quim poti' quo digno noie
nuncupem diuina oracula poposcisse
more tuo . **N**aud solum nō tarda
sti mutuo mictere sed ppria exnatur
manu aureum tradere munus curasti .
Nue ut legi ac iterum gustari diu
q; mente uolui boni uiri clarissimq;

philosophi sophisma maiore in modum
probaui. **T**umque enim nimis impa-
cienter arderet. uerecundia diu
retardatus est. **U**erum postremo
ueteris artificis secutus monita
qui me olim dum fingere edocere
monebat orabantque preclariora
etiam pueris ipsis mutanda. **S**imiliter
que tua prouocatus delectatione ro-
bore non nulla problemata eiusdem
exemplo edidi que tibi micto que uel
taliter esse uolo qualia tua sapientia
tuumque sagax ingenium fecerit. **U**erum
enim uero uereor ad mo-
dumque uereor. ne dum mutuum
amorem fouere minus caute stu-
dio medicas sciuntiam hominum
eo que studierim rem tam grandem
ita inepte emulari. **D**emum dum
taxat. eo que probe noui amatores
amantium uel ineptos iocos. in

20
fratulosq; fulosq; sales et collerare et gratos ha-
bere dum hamore indigent mini-
me erubui. **I**nstitutum meū exeq;
itaq; tuo amori dicatū munuscu-
lum olim tota mente coplectere.
et ut amantis ē. uolo ne pretium
in re queras sed amici mentem q̄
talem eē reperiēs. ut quum nichil
amori addi possit minime dubita-
ns. **V**erum hec alias in pñtariū
ut expedit a cordis mundicia icipi-
amus. sine qua cōmunionē cum
deo nullam habem⁹. **I**nde mutu-
amus atq; trahim⁹ omnē ueram
sapientiam.

Encheridion Laurenti p̄simi pb̄i.

Quod simplex liberum est
a scandalis. quia malum
non uidet. **C**or purum
et immaculatum libtatē

habet. quia sedes dei est qui illud li-
berabit. pure mentis omnis motus
sacrificium dei est quod ibi altare suum
divina maiestas posuit. Simplex
mens semper eadem est. Impura autem
semper per diversa rotatur. Ergo
qui semper sibi similis non est. mentem
incontaminatam non habet et pec-
cator est. Peccator autem et cum bonum
facit non benefacit. quia peccator
fine caret. Porro mundum nequaquam
caret divina sapientia quia ipsa mu-
dicia sapientia est et sibi et aliis lu-
men prebet. Porro inmundum semper
errat. quia ipsa inmundicia error est.
Qui minima negligit. impurus est.
et paulatim in abyssum corrumpitur. Du-
ra mens minima quoque contemnit. quia
minima ipsa pure menti magna sunt
sicuti impure etiam magna pro par-
vis habetur. Porro omni labe sincerum

talitudo quod
in illo su-
mago est.
sunt dei
dei opera
etiam in
actis
sincerum
in cessat
Corpus
videtur
omni
hanc
sed omni
tate so-
Omne
monu-
elatio
sine m-
mundo
ubi se-
cel-

tale ē quale illud de^o effinxit. Et op
in illo suam effinxit ymaginem dei y
mago ē. ergo omnia opera ei⁹ similia
sunt dei operib⁹. quia i similitudine
dei operatur. Pure mentis clauis
etiam i facie reuelat et exteriores
actus omnes ordinat. Non ē cor
sincerum dum malis cogitationibus
incessatur. sed ad puritatem tendit.

Cor purum tunc ē. cum omnia ordinata
uidet deum uidet. quia ipse ē rerum
omnium mensura et ordo. Cor purum
hanc modo sub deo ē. sed etiam propter deum
sub omni creatura. quia scit humili
tatem solam esse puritatis custodiam.
Omne cor altum impurum ē et de
monium lustrum. quia omnis cordis
elatio apud deum abhominatio ē
sine intermissione. ergo omnes i
mundiciam cordis seruent quia
ubi seruauerunt actum mali erunt

Cessauerunt

et cum oia ordinata
uidet deum uidet
quia ipse ē

A. serus humilis uilis uult reputari
non humilis uideri. quia affectata
humilitas insolens arrogancia est
• obediencia ē uige coram deo sacrifici-
um gratissimum pro omnibus ho-
locustis. **O**mnis altitudo q̄i hu-
militate non stabilitur. ruina in-
natur. q̄ ueluti solum turru-
fundamenta sunt stabilitas. ita i
omnis altitudinis humilitas. **N**i-
posuit spem suam i diuitis suis i
hominumq; potencia. diuinam
a se effugant custodiam et cito i
corruct. quia nichil permanet
nisi qd̄ de⁹ conseruat. **N.** Ibi non
ē dei sapientia. anime non ē bonū.
quia anima a sapientia. carens i
semper errat. **S**apientē uirum
et dei timore plenum nichil per-
turbat quia i sapientia sua rerū
finem continetur contuetur.

N. In
gano
Bapi
potest
molat
minu
uino
omni
tene
ticia
uir m
tatio
misce
stes s
et ab
eciam
terit
sequi
Stul
N. Ite
deo a

U. Iur fatuus umbras timet. et i
gaudis suis timore non ē uacuu.
Sapienti nichil nocet nec nocē
potest. quia sapientia possessio in
uolabilis ē. Sapientia ut diuinū
munus ē ita suos possessores di
uinos reddit. **S**ol? sapiēs nobil
omnis uecors ignobilis. Pru
dencia sol ē in tenebris sicuti stul
ticia tenebre i meridie. Prudēs
iur nichil agit frustra. quia i cogi
tationibus suis dei consilui im
miscet. **U**. Iur sapiens etiā inter ho
stes suos claritudine effulget.
et ab eis gloriam habet. **F**atuus
etiā ab eis quibus benefecerit
teridetur. **S**apientiam semper
sequuntur nomē glia et bñfuto.
Stulticiam ignomina et dolor.
U. Iltimum sapientis ē omnia cum
deo agere. I sicut ultimum stulticie

non admittere deum i cogitatioib⁹
suis . **S**tulticia seipam illud⁹ . **H**ic
sapiens omnia i se h⁹ . quia habet di
uinum conditorem . **S**tultus se
per auceps e⁹ . et se extra se querit .
Seruus sapiens dno suo dñabit⁹ .
Domin⁹ stultus . multis e⁹ seruus .
Miserior stulticia e⁹ cum diuitijs
ac libertate q⁹ cum paupertate et
seruitute . quia infernis corrumpit⁹ .
Miserrima omnium seruitutum
stulticia e⁹ . quia ignorat se seruituti⁹
iugo premi . **N**um e⁹ sapientium
desiderium stultorum i⁹ finita . **S**a
piencia itaq⁹ humilia sapit . **S**tultus
alta affectat . **M**elior e⁹ sapientia i
cunctis opib⁹ et omnib⁹ q⁹ deside
rari possunt quia sui sapientia habet
ta non pacē tribuit . **S**apiens autē
semper quiet⁹ . quia ubiq⁹ omnia i
ordi^{ne} stare uidet . **D** . in amat sapi

entem sapiens ē sapiens ē. et de ianice
Stultus nemo diligere potest nec ipse
stulticia. quia semper sibi dissimilis ē
Fins stulticie penitencia. illusio. et
color sapiencie aut beatitudo et pax
Qui ambulat cum sapiente ad uitam
tendit. Fatuum qui sequitur ad mortem
perat. Solus sapiens mulieri
dominatur. Stultus illi deseruit. Dis
iniquitas omnisque peccator et trahit
et ad mortem perat. Vir autem bonus
et sapiens sensum incedit omnibus.
et uix sine offensione metam occupat
Omnia uincta uel adamantina ob
luctando diffringet uir. Si autem
laqueis mulierum pedes inretierit
nunquam euadet. quia obluctatio
astriget. Mulierem probam. uir sapi
ens minime despiciet et dies suos
cum ea in leticia ducet. Mulieri pro
caci si cor palpatum uir sapiens

uir sapiens prebuerit . non euadet
demonium insidias . **Q**ui nō amat
omnes homines crudelis ē . **Q**ui
unum odit neminem casto amore
amat . **Q**ui neminem amat . nec
se quia mens odio infecta se cruciat .
Qui amorē perdidit omē bonū
perdidit . quia amor ē hominibus
omne bonum . omnisq; suauitas a
mantis omnia sunt . quia ipē oīum
ē sapientium amor pulcritudo oī
um rerum ē . **D**e autē amante se
remouere non pōt . quia a seipō re
cederet . quia ipē amor ē . **Q**ui de
um tota mente diligit . deum hēt .
Sed deum nemo diligit . qui eius
similitudinem non habet . quia nō
ē amor i dissimilibus . **Q**ui odit
deum perdit omnis mal⁹ . quia o
dit deum perdit . **Q**ui caste amat
felix ē . qui amatis fruitur beat⁹ ē

quia ipse amor felicitas omnibus est
et beatitudo peccatores et impii si
umbra felicitatis degustauerint
de amore est. quia quid boni in opibus
eorum qui de ipso est amor. quia libe-
ralis est omnium est. Ergo amans non
suis sed omnium est. Omnis creatura
ad omnem actionem sine amore in-
herens est. ipse enim omnia mouet. A-
mantis anima iniurias non sentit et
iniurias non admittit. quia omnibus
cum suis seipsum dedit. huiusque uim suam
ostendit. Si in amantis anima dolor
est. alterius mali est non sui. quia malum
non sentit. A natura propria rece-
deret si malum sentiret. et non amor
est sed odium. A multo odiosiusque boni
mala sunt tam alterius quam sua. Nam in-
uidia infecta furiosa est. et furens
infernalis agitatur. Mentem odio
inuidiaque plenam. impossibile est t-

ad ueritatis dulce lumen redire
quia semper ab se homini remouet.
Amantis anima in amato est et illum
in se habet. quia egreditur per desi-
derium et recipit per solatium.
Tante suauitatis odorem amoris ut
est sterilis delectet. Diuicie sine
deum onus est et mentis illusio. cum
deum autem opus misericordie opus
est honor et gloria mortalibus rebus in
questite hominis stulticiam sapientibus
predicant. **Q**ui gaudet stultus est
stultus est. quia non illis sed similitu-
dine sua gaudet. **P**arenti se nichil
gaudet felix aduenire potest. caret
enim se omnes qui desideriis ardet
quia ipsi desideria animam secum trahunt.
Qui perdidit flores etiam si benigni
colores in estate erunt fructus amississe
profecto sciat. **E**rgo qui adolescen-
ciam perdidit expectet senectutem

ad sapiēciā sterile. **A**uarus communis hosti
humani generis misericors pauperum ē
solatiū. **O**mnis avarus homicida est de
coq: edibilis ē enī omnis auar⁹ qui super
fluas opes seruat. **A**uarus aīa dīminū
munus cum rebus isensatis imutauit
est. **A**uarus semper anxius sollicitus semp
et proprie aīe īfernal furia. **A**uarus
latro ē quia aliena rapit et commūa
claudit omībus opibus necessaria
tantū cōcessisse hominī. **D**uplus appe
tit dei uoluntati adūsat. **A**uarus se
uus ē omnīū. caret omībus. caret et
se prodigus ut sua dissipauerit seruiet
auaro. **T**estimoniū male mentis est a
uaricia qui etiā auariciā sūb noīe fru
galitatis defendit īstat ueritati et
spū scō peccat. **I**nsatiabilis auaricia
ē et cā suis q̄aliciis caret. **A**uarus pre
sceleratis omīb⁹ hac singlari dīnaq;
cruce punietur quia oīa illūcriabūt

Auar⁹ sine dei proximique amore ē. qđ
plus ē sine suo. etiā auaricia dyabolici
inuentum. ergo auar⁹ dyabolicū istū.
Auaricia omnū hui⁹ cā. Tolle auariciā
e medio et omnia leta pace ridet. cōgrega
te diuitie auare mētis testiomū sūt et
hoīs iniquitatē inuulgant. Ille felix p
fecto hō ē cui īsunt omnia q̄ hoīez decent
et hys moleste utitur cui plus licet q̄
par ē plus profecto uult q̄ licet. Dīs
legictia potestas s̄ lege ē. Potestas q̄ nō
tenetur legibus trāmpn⁹ ē. Nomin
pūcti sola culpa dolore īfigit. Melio
res sunt irēpaciēs inimici. q̄ amicor
adulatiōēs. Immerito neptunum
accusat qui secūdo naufragū fecit. De
tiosū hōiē. Impossibile ē non esse.
malū. Quia dū nichil hoīes agunt di
cunt male agere. Detiosa aū malis co
gitationib⁹ assidue inuitur et plus i
negocij habet finis occij surgere ad pra

uum negotium. **N**uquā felix erit qui
ignorat quid felicitas sit. neq; bonus q;
bonū. **E**rgo scia uia ad felicitatē et boi
tatē. ul' forte felicitas et boitas omis
necessitas odiosa et omia s; necessitate
st. quia neō liber nisi de? et quē deus
liberauit. **A.** si bon? nec i beneficiēdo
malis tardus erit. quia bonitas ad cē
se extēdit. **N**ō qui largatur petiti li
beral ē. sed qui preuenit i digētē. **A.** si
liberal preoptato plus amicis seper
cōcedit. **I**n paciatur se bñficiū ab ai
co rogari. etiā dāto iuriā facit. **I**nte
uirtutis ē bona fm deū meō ut nō imi
tando dei cōsilium scēciā mutet quia
uoluntatē suā cogit deū facere. **V**ir
timens deū non sibiacet fato. superb?
antē trahitur et i momēto cū gloria
sua perit. **P**aupertas uoluntaria ita
diues. ut quicta et quia nichil i digz
similis deo ē. **S**i ē misce sequuntur

mella ita turba malorum sequitur duntē **V**ir
potēs et clarus nunquā de se uirtutē intellit
nisi cum perit. **O**mnes serui sumus. sed
felix ille qui fideliter dño famulatur
quia dñabitur libertate. **I**nge sacrificiū
deo euaporat qui semper de eo medita
tur. **H**onorato deū sacrificato. et il
li sic ipē iubet qm abhominatio et idola
trie spurcia ē preceptū preterire. **N**ul
lus honore dignor sacerdote. medita
tor ē cū dei et hominū. **O**mnis ignorancia
mala. sacerdotis aut pessima. ignorans
enim quid agit deū placare dū credit
i furorē prouocat. **D**irecti castus atq
uita immaculat? si dñe legis ciuitatē
caret. **F**ungi sacerdotis officio. aut di
gnus ē. nescit enim officij sui rōnem et
reddere. **S**olus ille dignus ē sacerdotio
qui nichil loquitur nichilq; agit qd
non sit dignū deo hominib; sapiente. **N**i
cū quest? religioni se indicat inicit

händ
i. non

sacrilegus ē et reus sanguine illius cuius illa ipsi bona parata sūt. **S**acerdos imperitus mulier sterilis. **R**eligio pietas et sacerdotum sine diuine legis sapientia titulum rerum tenuis quidem imbrat. **S**acerdos et sapientia et iusta ornatus iusta plus angelo hominibus. **Q**uod enim ille interi⁹ monet. hic etiam moribus ostendit foris. **O**mnis servus malis servus ē. omnis superbus duplici pena cruciabitur quia spoliatur bonis quod distribuit malis. **V**irtutes ipsae etiam possessores suos odibiles reddunt nisi legitime illis utantur. **Q**ui nescit servare nescit imperare. **Q**ui appetit ea quae cedunt hominē nō ē hō. sed talis quālibet ille quē illa decet. **Q**ui punit sine ira diuinus ē hō et plus habet dei munere quā homini liceat. **I**nfelix qui nequit ferre. **F**erre infelicitatē qui scit timorē euasit. **Q**ui nescit impare imperio i

seruus ē et seruus se illudentē prebuit
Ignobilis diues et rusticus fortunatus
Intollerabiliores sē muliere precaci
premia uirtutū ante tēp⁹ intercipere p
gentē ad uirtutū glīam retrahit. **Q**ui
paciēter prestolatur uirtutū glīa pīma
donabitur. qui anxie pre tēpore illa i
optabat i cursu corruet. **S**pe pascen
da atolescencia reb⁹ uenerāda senec
tus. **I**mpium inuocare deū exortari
ē. **Q**ui nescit quid sit pietas ipius
ē. qñ te impius iniuste odit scitote i
cē ipium. **C**ulpa plus deturpat senē
sed magis nocet atolescētī. quia pōt
adhuc bonus fieri. **Q**ui i senectute i
turpia maīfeste corruit nūquā bonus
fuit sed bonitātē simulauit. **I**ustus i
iua lex ē. quia si oēs leges tollerēt
similibus studeret. **Q**ui nō tenetur
legibus iniustus ē. **D**e autē suis tñr
legibus. **Q**ui docet filiū q uirū non

non decet filiū itentat perdere. et pro i
magrō virtutū illi corruptorē cōducit.
Pessima puerorū lues parētū ignavia
quia dū illos obliquamant malos
format. **S**tulti parētes filijs crudeles
sūt hostes frigidam aadolescētia sepe
sequetur stulta tardaq; senectus.
Benex cum deliquit nō ē dignus
uenia. **Q**ui non decet filiū sapienciā
teiq; timorē s; noīe parentis formi
dolosus hostis ē. **S**tult' pater non
liberos sed seruo nutrit. **M**echus ē
mulieris qui illa illegitīe utitur.
Al' virgo ē que mētē uirgis h't. que
impudica nouit. impudica ē. **M**ale
homo ira. sed pessima mulieris. quia
calidior ē ignis i humidis q' i siccis.
plus enim nocere mortalib' mulieris
blandicie. q' diaboli insidie. **P**er il
la enim aīas malis irretire iſueunt
Mulieris forma et os ei' cōditū sale

uenabulū ē. uenatois. ecclā casta muliē
laqueus ē uiro. **A.** Iur uirū superat mu
lierē nemo si diu cum illa obluctatū
ē. obluctando uirum uiro uires ue
niunt mulieres dū obluctat decres
cunt. **A.** arma hostilia membra iadūt
mulieris semper cor hauriunt. **N**e
mo pauper nemo diues. ois pauper
ois diues. animus oia facit libertas
compedibus non stringitur. **T**emo
iratus fortis auid. **C**onstantia uid phar
laridis thaur blanditur. **B**eat ui
stus i cogitationibus suis diuinos ad
esse testes. ideo premit cor suum ut
silentiū agat mortales sine it missicē
custodit corda uirū quia ut cessabitis
illicet mali eritis. **T**anta nocte i uol
uunt stulta metē ut ecclā i peccatis i
glia m qrant. **A.** Iur sapiēs ecclā i boi
operibus suis timore nō ē uacuuus
Qui nō ordiate amat. plus nocet a

amato q̄ si odisset. **N**on ē bonus qui
nescit pati malos. quia magnū malū est
non posse ferre malos. **S**ed oculis pul
chritudinē se nescit. quia a plebe fauo
rē meretur similē plebi et illi obnoxius.
Malicia seipam decipit ideo cito corūp
t. ciuitates tunc corrumpere insueuerunt
inter bonos et malos nulla habetur di
stancia. **F**auere ciuitatē inuentioni p
rima ē q̄ nulla bonorū hominū rōne
habita malis preda ē. **N**ichil octius
mentē conquinatur. una enī mala
cogitatio ē inficitur. **Q**ui sibi latē hēt
omnia. sed sine dō nulla creatura sibi
latē. **E**rgo qui studeat sibi sufficere.
deum querat. qui non fastidit hūmā
non sapit sperare diuina. **Q**ui cu
pit iustificari ab hoib⁹ iniustus ē. **Q**ui
coram dō et cōsciēcia p̄pria iustus est
ille i ueritate iustus ē. **I**n tñ cāi dei
iudiciū cor iusti ueretur ut etiā in

i operib⁹ iusticie timeat. **I**nquies aut
cum i abyssum iniquitatis descendit
per risum scel⁹ patrat. **D**ui sine sapi
encie sue pot⁹ corruct qm nō prog⁹
di ruere ē. **T**ui sapiēcia nausē fecit
ad uomitum suū redibit. **N**emo sa
piencie culmen accipiet qui se accepi
se arbitratur. **D**ui nō cognoscit sibi
de multa stultior fatius ē. **S**apiēt⁹
ē considerare q⁹ desunt. **S**ulti glori
i habitis. **N**ulla adulatio plus homi
nocet et magis animū palpitat q⁹ q⁹
sibi hō facis. **B**euiissima omniū serui
tutū ē seruitus intiorū q⁹ tū quia ho
stis int⁹ se cum quia anim⁹ tenent.
leticiores sunt quos fortune clemen
cia nūq⁹ asperit q⁹ quos deseruit.
Semper ei⁹ fortuna quos censuit
derisu obstentatq⁹ habere prius sua demēcia
derisit. **S**ero anim⁹ ad periclorum ^{pacien}
post pericla i⁹struitur. **F**atui senes i ^{ciam}

minime diu uixerūt. sed diu fuerunt
Exoptatis stult⁹ tantē penitudinez solam
 habet. **D**ui se fugit miserē quia quo
 quiescat nūq̃ inuēiet. **N**ir sapiens
 sua curat. **S**tult⁹ de aliis etiā iter
 sp̃^{et} timorē fluctuat. **I**n tantū natura
 i malis peruersa ē ut preter naturā
 suam illis bona mala sit. **N**on autē
 et malis feliciter utitur. **D**ui solū
 timet peccare euacuiabitur timore.
Nichil fortune uolēcia eripē pōt.
 nisi qđ largitur. **S**apiēcia et bonam
 mentē cum fortuna non largiatur / e
 reptum ire nequit. **E**rgo sapiēcia et
 bona mēs possessio inuolabilis ab i
 fortune i clemēcia. **N**equaq̃ quicq̃
 suū. nisi se sapiēs arbitratur. **S**tul
 tus cum aliis uitāz cōmutat. **N**ia
 lior ad modū ē sapiēcia iniquitate
Itaq̃ ab iniquo sapiēs nequit ledi.
Sana mēs et impetua sui possessio

proorsus beatie. **Q**ui cum uxore admi
scetur ueluti cum adultera adulterū
facit et eo grauius peccat quia sacra
mentum uiolat īgenij ebetudo et su
i ignorancia homines īpudētes īmu
tat quum ī peiorē ad modū sortē q̄
prestat ratiōē curere q̄ ratiōē et solē
cia male uti. **T**um ī profundū iniqui
tatis impietas corruerit dereliquit
timorē. **Q**ui non uult ruere nichil
absq; dei timore decernat. **S**i huilit
senseris non offēderis. quia omnis
humilis seruatur anglo suo. **O**mē
autē cor insolens pleniū ē diabolica
malicia. **T**ui sunt trista bona alicui
admisit et sua ut penam det pro sce
lere. **I**ncertitā felicitas ē assequi op
tata quā euitare ediosa. **O**mnibus
enī male utitur. **N**ichil deest poi
to ex omē desiderium. **Q**ui mente
fruitur. nec adueientē nec recedētē

MS C49

AIC PhD Target
©2011 AIC

fortuna sentit. **Q**ui infrene irascitur
iniuriam fecit. et ultionem sumpsit ut
luti qui edidit homicidium. **Q**ui ira
vehementi effervet non est sui potes-
tate. et qui non est in sua potestate in aliena
cadit ira insana ad tempus. **Q**ui
machinatur malum proximo suo
sibi iam fecit. quia nichil percontingere
potest homini quam malam habere mentem.
Qui heret in fide pacietur quam infideliter
minantur et tunc credet cum dolebit.
Petendum omnium amor deum universam
sanctamque creaturam sollicitat. **A**mor enim
omnia movet impellitque ad suum locum.
Generationis amor est causa et omnium
quod post generationem respiciunt finem. in ipso
etiam ipse cuncta firmat. **D**olores qui
ex suis amoribus homines obveniunt
non sunt ad modum acres quia semper
conspersi sunt aliqua suavitate. **H**o-
mo non simpliciter peccat irascitur.

ori

sed miseretur. **N**ichil natura malū
quia natura nichil agit ex frustra
sed male uti bono malum facit. **O**mne
turpe parvū h̄t voluptatē et magnū
cum penitudine dolorē. **O**mnis
malus facit qd non vult et sibi ma
le agit. **N**. Jicia q̄ cum homine creuer̄
de difficili amouetur. quia loco nē
pene habentur. **T**alis ē hō qualia s̄t
ea q̄ cōcupiscit. quia anima ī affectib̄
ī habitat. **S**i homines omnia desideria
sua implever̄ mali esset priores reliq̄
non boni. **N**. Iuro tam turpe ē uicere
ī reddenda iniuria q̄ uici ī repetendis
bñficijs. **I**ratius dat p̄cis dū exiḡ
inuito. nulla crux durior ē potest
ip̄a inuidia. **S**tatuit de lege īuola
bili ut peccator sibi postremo sit seue
rissim⁹ caruifex. **D**. ui dominatur
sibi rex ē et dignus alijs īpare.
D. ui non dñatur sibi etiā si rex sit

MS C49

AIC PhD Target
©2011 AIC

expedit ut seruiat dñati sibi ut discat
legitime impare. **N**elior ē regalis i
dignitas i seruitute q̄ seruiles mo
res i regno. **N**ullus casus nullaq̄
sinistra fortuna auferat ab hoīe libe
libertate. quia libertas cōpedib⁹ nō
clauditur. **N**ir prudēs nichil diē
suū qđ sibi uolēcie fortunē auferri
possit. **F**atuus ignobilior ē i claritudine
et gloria q̄ i obscuro quia ip̄i claritudo
et gloria ignominiam suam predicat.
Stultus relinquitur ab ira et dolore.
Sapiens ista mitigat. **P**eccatores bona
tempora i res malas disperdūt. **N**leo
dampnabitur a deo qui pri⁹ seipm non
dampnauit. **S**apiens nichil mente
pertractat. q̄ si inimicus adēct illum
pemeret. **N**emo recte sapiencie
in si uoluntari⁹ pauper. uel qui i dīcī
uita pauperis utatur qui cū libidinose
inuentib⁹ impossibile ē uerū reperi

sapientiam. **Q**ui proximi riuina gaudet
ipse iam ruit. **Q**ui seruus non patitur
durus est tyrannus. **N**on licet crea-
ture impare. nisi pro bono creatore.
quia natura omnes sumus liberi. **Q**ui
non timet nisi quod timere expedit cito
a timore natus erit. **Q**ui non amat
nisi quod amandus est et ordiatur amat nunquam
delinquit. falsi amici inde fugiunt.
unde amicitia probatur. **H**omo con-
summate sapientie dei simulachrum. **N**on
fruenti deo si considerentur omnia in libe-
ram possessionem cum suis uoluptatibus
simul in felicissimam ipsam se arbitraretur.
Humana mens eternorum crudita et in eo
contemplatione existens insistent. quanto inferi-
or est angelis ob mortalitatem. tanto ob i-
rdipiam mirabilior. **Q**ui uoluptatibus i-
uacat non eget etate eadem enim facit
est qui uero sapientie tempore indiget di-
crum est filia est. **S**apienter uir in tristitia

et leticiam iecedit. **S**tultus semper ier
tremis ē. **H**omo pauid^{lo} et formidolus^{lo} miser est ante tēpus
miser ante tēp^{lo} fortune uim nō sciet. **Q**ui non est miser
Est enim miser ante tēp^{lo} formidolosus
anim^{lo}. **M**ulti ex asperitate fortune ele
menciam fortune consecuti sūt. ideo nō
desperandū. **I**nter cetera mala dignari
sui ioco hoc hēt stulticia quia semper iēp
uiere. hoc horrendo diuine iusticie i
iudicio celesti penas dant. quia cū per
hēt min^{lo} sciaūt. **T**unc cōsumata per
omnia ifelicitas cum non solum turpia
delectat. sed probantur. **N**ir prudēs
ante habet gloriam q̄ sciat habere.
Qui se caret omnibus male utitur.
Qui simplicē fallit seipm fallit. et a
demō se astutiorē fallitur. **Q**ui ex
prauo fit bonus. cōseruo fit liber. hosti
nemo resistit. sed unus i omib^{lo} pugt
pro omib^{lo}. **B**ona uero mēs sine tō
nemini ē. **O**mnia famulantur seruienti

deo. Solus deus amatoribus suis
magna largitur quia dat magna sic
dimensione et innumera sine numero
¶ Unum dei ab homine nemo auferre
potest reliqua semper fluctuant quia
in manu aduersarii sunt. Qui se dedit
deo illum accepit forte. quia accepit
dedit. Qui fruitur mente beatus est
similisque deo. ob hoc enim beatus ille
est et omnia hominis bona habet. Qui non
audit deum sibi loquentem consulente
que et dictis famulatur consilio sa-
pientiaque caret quia nemo sapiens
nisi qui sapientiam suscepit ex ore
eius. Qui non habet deum non habet bonum
quia omne bonum hominibus ipse est.
Qui non fruitur uniuersali bono.
nequit et se frui. sed exuagatur. In
ipso enim nobis fruimur. ¶ In maiore
rei preceat una uel plures leges et me
concurrunt cause. sed omnibus rebus

una ē causā. **E**rgo qui scit omnia iussu
impatoris agi omnib⁹ acquiescit.
Solus liber ē qui dō seruit. cetera
omnia sub seruitutis iugo p̄mūtur.
Dui fugit dei seruitutē amisit liber
tatem. et i demonū seruitutē cōruit.
Perior ē seruire uitio q̄ tyranno
altera enī malam mētē offendit.
altera fortune uolēciā. **N**ichil deo
aduersatur. adūsantur sibi q̄ illi
recalcitrant. **I**udicia dei ne anxie q̄
sieris. s̄ ill⁹ obtempera obstupescas si
mucire laboraueris. **D**ei iudicia nō
timet qui illū amat. ergo sinō uis ti
mere ama. **O**mnia ei sūt p̄cipuo qui
bus edeo emanarunt. quia caractere
sue bonitatis habēt i pressos ad eū re
uertuntur. **S**uis occupare beatitu
dinem felicitatē et finē imprimis se
quare deum deinde mentē. postmo
naturam. hec enī uiam monstrant.

Quia ab omnibus deo inferioribus
exuerit. se deo se simile inueniet.
Nulla creatura humilior deo. ad
omnem nostram infirmitatem descendit.
Si uis omnia tibi subicere subice te
deo. Nichil deum orantis quod non sit
dignum illo. quoniam qui aliena orat. ni-
men maiestatis sue excreatur. Nil
aliud citius placatur deo. In pro
bona uoluntate omnia delicta condant
finem loquendi in hoc uno faciam sic
sapientis mens omnia quae intus in se clau-
dit. ita mens amoris feruida in omnibus
quae amat clauditur. Itaque qui deum per
sapientiam nouit illum in se claudit.
qui illum amat in illo est.

Deo gratias.

omissionibus
nle inueniet.
mlioreco do
utit de fide
nate sicut re
aucis qd no fit
aliem out nu
creatur. Phil
ro. X. In pro
a delicta cohoit
uno faciam sic
ia q idit i se dan
e ferunt i oib
sagz qui tui pr
um in seclauit.
lo est.

